

JE HODEN BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ?

Kázání ze dne 31. 1. 2021 – Kamil Vystavěl

Lukáš 7,1-10: *Když to všechno svým posluchačům pověděl, odešel do Kafarnaum. Tam měl jeden setník otroka, na němž mu velmi záleželo; ten byl na smrt nemocen. Když setník uslyšel o Ježíšovi, poslal k němu židovské starší a žádal ho, aby přišel a zachránil život jeho otroka. Ti přišli k Ježíšovi a snažně ho prosili: "Je hoden, abys mu to udělal; neboť miluje náš národ, i synagógu nám vystavěl." Ježíš šel s nimi. A když už byl nedaleko jeho domu, poslal setník své přátele se vzkazem: "Pane, neobtěžuj se; vždyť nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu. Proto jsem se ani neodvážil k tobě přijít. Ale dej rozkaz, a můj sluha bude zdrav. Vždyť i já podléhám rozkazům a vojákům rozkazují; řeknu-li některému 'jdi', pak jde; jinému 'pojď sem', pak přijde; a svému otroku 'udělej to', pak to udělá." Když to Ježíš uslyšel, podivil se, obrátil se k zástupu, který ho následoval, a řekl: "Právím vám, že tak velikou víru jsem nenalezl ani v Izraeli." Když se poslové navrátili do setníkova domu, našli toho otroka zdravého.*

Úvodem

V galilejském městě Kafarnaum měli něco, co nemá z daleka žádné město, měli tam vojenskou základnu. Jak se tam asi žilo obyčejným lidem? Snad měli větší pocit bezpečí? V České Třebové, kde jsem několik let žil, měli v letech 1968-1990 něco podobného. Na kraji města v areálu obehnaném vysokým plotem měla své sídlo spřátelená Sovětská armáda. Místní díky tomu zažili různé zvláštní historiky, psaly se na toto téma i povídky¹. Ale přítomnost ruských vojáků vzbuzovala v lidech úplně jiné pocity než pocit bezpečí. Jak se tedy asi žilo lidem v Kafarnaum? Mezi Římskou armádou a židovským obyvatelstvem Palestiny bývaly vztahy velmi napjaté, možná podobně jako mezi Sovětskou armádou a obyvateli Československa. Nicméně dnešní příběh z evangelia svědčí o něčem mimořádném.

Oni si rozumějí!

V Kafarnaum měl jeden setník otroka, na němž mu velmi záleželo; ten byl na smrt nemocen. Když setník uslyšel o Ježíšovi, poslal k němu židovské starší a žádal ho, aby přišel a zachránil život jeho otroka. Slyšíme tu o nejprve jakémisi římském důstojníkovi, měl pod sebou sto vojáků, proto setník, neboli centurion. A slyšíme vzápětí, že židovství zastupitelé města přicházejí za něj orodovat u Ježíše. To je dosti neobvyklé a dosti pozoruhodné.

A nejde jen o osobní sympatie a vztahy, je v tom víc. Jsou v tom zamíchané instituce – na jedné straně obecní úřad, na druhé straně bohatý představitel vojenského útvaru. Žádné malé ryby, nýbrž významní regionální hráči. A oni dokázali najít společný zájem, společnou řeč. Dobré osobní vztahy mezi mnou a tebou jsou jistě velmi podstatné. Neméně podstatné jsou dobré vztahy na instituční úrovni. Instituce je silnější, mocnější než jedinec, má výrazně širší pole vlivu než jedinec. Spolupráce na této úrovni může přinést dobré plody mnohým lidem, možná dokonce celému městu a okolním vesnicím.

Když i na sluhovi záleží

Dozvídáme se ještě jednu zajímavou informaci. Pro setníka byl velice důležitý jeho sluha či otrok. Nevím proč a v čem vězel ten obzvláštní význam. Můžeme se jen dohadovat. Snad to byl mimořádně schopný člověk, který tak skvěle sloužil, že by setníkovi jeho schopnosti scházely. Ale možná tomu bylo tak, že onen setník měl své podřízené, své sluhy a zaměstnance docela jednoduše lidsky rád a tudíž mu nebylo jedno, jestli jsou zdraví nebo nemocní. Snad je v tomto příběhu zakódován kousek ryzí lidskosti, která je tolik potřebná mezi kolegy v zaměstnání, mezi vedoucími a jejich podřízenými, jakož i jinde. Na každý pád setník aktivně hledá cestu, jak zachránit život svého nemocného sluhu.

Je hoden

Dále ve čtení slyšíme toto: *[Delegace z městského úřadu Ježíše] snažně prosil[a]: "Je hoden, abys*

¹ Českotřebovská spisovatelka Blanka Kostřicová tuto tematiku ve svých knihách vícekrát použila.

mu to udělal; neboť miluje náš národ, i synagógu nám vystavěl." Ježíš šel s nimi. Vůbec se tu neřeší to, jestli Ježíš dovede nebo nedovede zachránit na smrt nemocného člověka. Otázkou je, zda římský důstojník je hoden přijmout Ježíšovu službu. Co myslíte, je hoden nebo není?

Možná si dnes jen těžko umíme představit, co to vlastně znamenalo být tehdy vojákem. Římský voják byl profesionální zabiják, trénovaný, spolehlivý, prověřený, oddaný svým nadřízeným, ukázněný, díky své profesi nejspíš viděl, dělal a zažil ledacos. Musel to být opravdu hodně drsný chlapík, aby mohl sloužit v armádě.

Je takový člověk hoden Božího milosrdenství? Podle jakých kritérií se v této věci rozhoduje? Představitelé města mají připravené argumenty: Tento člověk rozhodně hoden je. Tento si zcela jistě zaslouhuje zvláštní pozornost. Jeho činy dokazují, že... No jen se podívejte, co všechno dobrého pro nás a pro Boží lid udělal! Jestli on si nezaslouží Boží milosrdenství, tak kdo? Takto snažně a umě Ježíše prosili.

A co odpoví Ježíš? Ježíš nedebatuje o tom, jestli si dotyčný zaslouží Boží pomocnou ruku nebo ne. Ježíš nenosí při ruce žádné měřítko, podle kterého by poměřil výši zásluh. Ostatně tomuto příběhu předchází dlouhá Ježíšova řeč, ve které mimo jiné zaznělo: *milujte své nepřátele, číňte dobře, půjčujte a nic nečekejte zpět...* (Lk 6,35) A tak když je žádán, Ježíš se příliš nerozpakuje, zvedne se a jde.

Není hoden

A když už byl nedaleko jeho domu, poslal setník své přátele se vzkazem: "Pane, neobtěžuj se; vždyť nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu. Proto jsem se ani neodvážil k tobě přijít. Ale dej rozkaz, a můj sluha bude zdrav. Vždyť i já podléhám rozkazům a vojákům rozkazují...

Z úst jedněch poslů před několika okamžiky zaznělo: Je hoden, zaslouží si Boží pomoc. O chvíli později přicházejí další poslů a ti vyřizují vzkaz, který centurion sám vyslovil: „Pane, neobtěžuj se, vždyť nejsem hoden...“ Hlavní postava dnešního oddílu si uvědomuje jakousi nepatřičnost své žádosti. Stejně jako Ježíš i on ví, že *se nesluší brát chléb dětem a házet jej psům.* (Marek 7,27) Nesluší se, aby Boží milosrdenství i s průvodem učedníků vstoupilo rovnou do domu takto rozporuplného muže.

A přece vědomí nehodnosti, nezaslouženosti nemůže Boží milosrdenství zastavit. Ježíš se sice zastaví a dál už nejde, ale uzdravující síla, Boží životodárný duch se zastavit nenechá. Přichází k těm, kteří si říkají Izrael, přichází k těm, kteří se zdají být nepřáteli Izraele. Přichází ke svobodným lidem, přichází k otrokům, přichází k maličkým. Také do domu pohanského žoldáka s frčkou a vojenskými zásluhami vešla Boží záchranná moc. A proto se evangelijní oddíl uzavírá takto: *Když se poslové navrátili do setníkovy domu, našli toho otroka zdravého.*

Pokora a víra

Na závěr dodejme, že ta pokorná slova tohoto vojáka se v mírné obměně stala součástí každé římsko-katolické nedělní bohoslužby. Milióny křesťanů po celém světě tu větu pravidelně vyslovují: *Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.* Společně s pokorou je v té větě vyslovena jistota a naděje, že stačí, když Kristus osobně vzdálený vysloví dobré slovo, slovo, které uzdravuje, slovo, které podpírá, slovo, které zachraňuje. Přesně tak jako setník v Kafarnaum i my věříme a máme dobrou naději, že k nám v pravou chvíli zazní milostiplné slovo Boží.

A jako modlitbu po kázání můžeme všichni společně povědět tu větu inspirovanou dnešním evangelijním příběhem:

Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.